Prof. Dr.
Florin Epure

Ilie Lăcătușu, un sfânt în temnițele comuniste

Sfântul Preot Mărturisitor Ilie Lăcătușu a fost vâlcean de origine, născut în satul Crăpăturile (azi Țepești), comuna Tetoiu, în ziua de 6 decembrie 1909, de marele praznic al Sfântului Ierarh Nicolae. A fost al doilea copil din cei șapte ai cântărețului bisericesc Marin Lăcătușu și ai soției sale, Maria[1]. Această modestă familie de țărani din Tetoiu avea multă râvnă față de Dumnezeu. De aceea, tânărul Iliuță a crescut cu aceeași dragoste pentru rugăciune și pentru credința creștină.

Părintele a mai avut un frate, pe nume Petre Lăcătușu, care a căzut eroic în luptele de la Cotul Donului (1942).

După ce a învățat la Școala gimnazială din localitatea natală, tânărul Ilie Lăcătușu s-a înscris la Seminarul teologic „Sfântul Nicolae" din Râmnicu Vâlcea în anul 1923. La absolvire, în anul 1930, a primit Diploma cu premiul I de virtute „pentru aptitudini sufletești cari îl disting între colegii lui". Între anii 1930–1934, urmează studiile Facultății de Teologie din București. Încă din timpul facultății și-a unit destinele cu învățătoarea gorjancă Ecaterina Popescu (în martie 1931). Nunta a avut loc la casa părintească din satul Țepești. Această căsătorie a fost binecuvântată de Dumnezeu cu cinci copii.

La 1 septembrie 1934 a fost hirotonit preot la Biserica „Sfântul Nicolae" din Osica de Jos (jud. Olt), unde a slujit până la 1 noiembrie 1934, când a fost transferat în satul Buicești (com. Butoiești, jud. Mehedinți). A urmat o perioadă fericită din viața sa, când s-a dedicat întru totul slujirii altarului și creșterii celor cinci copii.

În perioada guvernării legionare a fost cooptat în mișcarea legionară, dar activitatea sa s-a rezumat doar la inițiative gospodărești, după cum rememora într-o declarație dată Securității în 1954: „Ni s-a spus pe un ton convingător că este cazul să dăm și noi concurs acelui partid care nutrește bine bisericii și țării și care luptă pentru dreptatea celor mulți și, ca atare, și noi pentru interesele generale, obștești și comunale [...] Am ținut câteva adunări, am luat hotărâri pentru terminarea podețelor mici, începute și

1 Datele biografice și fotografiile familiei au fost oferite de sora părintelui, pe nume Filofteia Lăcătușu (n. 12 februarie 1929) din satul Țepești, comuna Tetoiu, în urma interviului din 28.07.2020.

deteriorate în comună, pentru curățirea șoselei de zăpadă, pentru adunatul fierului vechi, al părului de porc, împărțindu-ne atribuții pe sectoare de activitate." Părintele a activat în mișcarea legionară până în ianuarie 1941.

Atunci când Ion Antonescu a dat ordin ca armata să treacă Prutul și să intre în război împotriva Rusiei Sovietice, părintele Lăcătușu a făcut parte, împreună cu Înaltpreasfințitul Nifon al Olteniei, din Misiunea Ortodoxă Română care a dus cuvântul Sfintei Evanghelii în Basarabia.

Din vara anului 1942 și până în primăvara anului următor, părintele misionar Ilie Lăcătușu a propovăduit cuvântul Domnului la Odessa și apoi la Biserica „Sfântul Arhanghel Mihail" din Șerșenița (Râbnița, Transnistria), o parohie cu 4.000 de suflete.

În perioada bolșevică, biserica parohială fusese transformată în club politic. Părintele Lăcătușu a reamenajat-o și a înzestrat-o cu icoane, veșminte și obiecte de cult, astfel încât la 3 noiembrie 1942 a resfințit-o. Ca slujitor, a împărțit obiecte religioase credincioșilor, a inițiat acțiuni de ajutorare cu lemne de foc pentru cei săraci, a înființat o cantină destinată școlarilor orfani, a predat religia în școli, de la 1 ianuarie 1943 suplinind și Parohia Grabova din vecinătate.

În anul 1943, părintele Ilie Lăcătușu slujește într-o biserică din Râmnicu Vâlcea, de unde au rămas câteva scrisori primite de-a lungul anilor de la cei pe care i-a păstorit acolo și care regretau pierderea unui preot cu har. Abia în anul 1944 va reveni în familie (soția era bolnavă) și la slujirea altarului bisericuței din Buicești[2].

Odată cu instaurarea comunismului în România a urmat un val de arestări în rândul preoților. Pe baza unor declarații calomniatoare date de doi membri ai partidului muncitoresc, prin care se arăta că preotul „ar duce activitate de dezbinare în localitate", în 1949 se declanșează o urmărire împotriva sa. Însă ancheta Securității a dovedit contrariul.

Părintele Ilie Lăcătușu a cunoscut cruntul univers concentraționar al statului totalitar. Sora părintelui, Filofteia, își aduce aminte că securiștii îl ridicau noaptea de la casa din Buicești și îl duceau legat la ochi la anchetele care aveau loc în beciurile Securității regiunii Craiova. În contextul valului de arestări declanșat în rândurile foștilor lideri locali legionari, la 19 iulie 1952, părintele Ilie Lăcătușu era trimis spre a fi anchetat la Ministerul Afacerilor Interne. În urma percheziției de la domiciliu, i s-au confiscat 59 de exemplare din revista preoțească Renașterea.

Conform denunțurilor, părintele Ilie Lăcătușu ar fi deținut funcția de „șef de cuib" legionar în vremea guvernării național-legionare. Din coroborarea documentelor, care se găsesc în dosarele întocmite de fosta Securitate,

2 „Sfântul Ilie Lăcătușu, Noul mărturisitor din temnițele comuniste. Sfântul cu moaște întregi din România", în *Sfinții Închisorilor,* Mănăstirea Paltin Petru-Vodă, 2019, p. 95.

reiese faptul că, în noiembrie 1940, părintele Lăcătușu ar fi fost delegat la șefia sectorului legionar de care aparținea, însă fără a milita politic. Anchetatorii de la Securitate au exagerat mult în ceea ce privește „activitatea legionară" a părintelui, în cele din urmă fiind trimis în colonie de muncă pentru 24 luni. **Conform documentelor CNSAS, Ilie Lăcătușu nu a desfășurat „activitate legionară", prezența sa fiind pur formală.**

Până în octombrie 1952, a fost încadrat în colonia de muncă silnică M.A.I. „Galeșu", iar din octombrie 1952 până la sfârșitul lui august 1953, a fost încadrat în colonia de muncă M.A.I. „Peninsula" (în celebra brigadă a preoților). Mai trebuie spus că nu a existat nicio condamnare pe numele său. Pentru că starea sănătății lui se deteriorase, din 1953, părintele a fost mutat în închisoarea Târgu Ocna, unde erau arestați deținuții cu incapacitate de muncă. De aici este dus la Onești (din septembrie 1953), unde este încadrat în Formațiunea de muncă 0680, loc de unde se eliberează la 26 aprilie 1954. În toată această perioadă de detenție (reeducare), a făcut muncă forțată și a executat-o în baza deciziei administrative a M.A.I. nr. 680/1952.

După doi ani de detenție, părintele Lăcătușu s-a întors la parohia sa din satul Buicești. Răfuiala regimului ateu cu părintele Lăcătușu nu avea să se termine aici. A fost urmărit permanent de Securitate. În dosarul său se păstrează informări care arată cum părintele este permanent înconjurat și ajutat de președintele Sfatului popular, secretarul comunal de partid, instructorul de partid, acesta din urmă, în noiembrie 1957, cerându-i sfințirea fântânii din fața primăriei. Tocmai astfel de manifestări deranjau organele de represiune. Se consemnează cu mult zel predicile „cu dublu înțeles", precum cea din 7 aprilie 1957: „Oamenii să-și achite cotele ca Învierea Domnului să nu-i găsească supărați și să aibă neplăceri." La 1 iulie 1959 este arestat din nou în baza unei sentințe administrative, respectiv ordinul M.A.I. nr. 10052/20.07.1959 și „i se fixează" loc de muncă în Delta Dunării, la Periprava, unde a făcut parte din „Formațiunea de muncă 0830" (în lotul preoților olteni) și, din octombrie 1959, la Salcia. Starea sănătății părintelui s-a înrăutățit. La Periprava l-a cunoscut pe un alt mare duhovnic al românilor, părintele Justin Pârvu, cel care a scris o serie de amintiri din intervalul de patru ani petrecuți în detenție alături de preotul Ilie Lăcătușu.

Părintele Justin Pârvu spunea că erau munci care nu urmăreau decât anihilarea voinței celor care erau acolo și exterminarea lor fizică. El evocă acea zi în care erau prăznuiți Sfinții Trei Ierarhi, când au fost scoși la tăiat de stuf pe o zi geroasă și au fost obligați să intre în apa rece de Gerar. Spunea că părintele Ilie Lăcătușu îi încuraja pe colegii de detenție, și, în urma rugăciunilor, a apărut pe cer un soare cald și binecuvântat. După ce au ieșit din apă, și-au uscat hainele și, astfel, au putut să ajungă în lagăr complet uscați și nimeni nu s-a îmbolnăvit[3].

De multe ori, deținuții cădeau în deznădejde și voiau să-și ia viața, căci nu mai suportau regimul din închisoare și asprimea pedepselor torționarilor. De fiecare dată, părintele Ilie îi încuraja să renunțe la aceste ispite venite de la vrășmaș.

Părintele Ilie Lăcătușu a fost eliberat în ziua de 6 mai 1964, dar i s-a stabilit domiciliu forțat în localitatea Bolintin, raionul Titu, unde a fost silit de împrejurări să lucreze ca zidar până în luna decembrie din acel an.

În ajunul Crăciunului, în data de 20 decembrie 1964, preotul Ilie revine la slujirea preoțească, mai întâi la Parohia Gârdești

3 *Sfântul Ilie Lăcătușu...*, 2019, p. 97.

(Necșești, jud. Teleorman), unde a renovat valoroasa biserică zugrăvită de Nicolae Grigorescu. Aici slujește până în prima zi a lui august din anul 1970, după care se transferă la Parohia Cucuruzu (Răsuceni, jud. Giurgiu), unde se va pensiona, la cerere, la 11 ianuarie 1978 (la aproape 70 ani) și își va stabili domiciliul în București. În tot acest timp a fost urmărit permanent de organele represive.

Sora părintelui mărturisea l-a văzut pentru ultima dată pe fratele ei mai mai mare, pe „nenea Popa", așa cum îi spunea ea, la ceremonia de înmormântare a mamei lor, la „cimitirul din vale", în vara anului 1977.

Suferințele îndurate în gulagul statului totalitar i-au șubrezit mult sănătatea părintelui. Sfârșitul vieții (pe care și-l anunțase mai înainte: dacă nu va muri până în data de 22 iulie, va mai trăi doi ani; tot atunci a spus că atunci când va muri soția dânsului, peste 15 ani, aceasta să fie îngropată lângă el) l-a găsit pe un pat de spital la Panduri. A adormit întru Domnul chiar în ziua de 22 iulie 1983 și a fost înhumat în cripta familiei din cimitirul Giulești din București. Când s-a stins din viață și soția sa, la 29 septembrie 1998, părintele a fost deshumat. Cei prezenți la ceremonia înmormântării au fost părtași la un fapt minunat. Trupul său nu putrezise, ci răspândea miros de smirnă, dovadă a sfințeniei părintelui[4].

Urmașii părintelui au solicitat preoților și ierarhilor din țară și de peste hotare să facă slujbe de dezlegare. Din data de 1 mai 1999, la Mănăstirea Frăsinei s-au făcut 40 slujbe de dezlegare după Sfânta Liturghie, după pravila bisericească, prin ieromonahul Ghelasie Isihastul. Cu ocazia parastasului de un an de la deshumare (29 septembrie 1999), într-o atmosferă tainică, Preasfințitul Părinte Teodosie Snagoveanul, Episcopul vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, i-a citit o rugăciune de dezlegare pentru eventualele păcate mari sau anateme care ar împiedica trupul să putrezească. La 6 februarie 2000, Mitropolitul Serafim Joantă a oficiat o slujbă religioasă cu rugăciunile de dezlegare. Trupul a rămas în continuare neputrezit și, ca urmare, Patriarhia i-a deschis părintelui un dosar de canonizare, dându-se binecuvântare pentru a se deschide cripta care-l adăpostește.

Vestea aflării moaștelor părintelui Ilie Lăcătușu s-a răspândit în întreaga țară, el fiind cinstit de către credincioși ca sfânt.

Arhimandritul Ioanichie Bălan spunea despre părintele Lăcătușu: „Un slujitor devotat pentru Hristos a fost preotul Ilie Lăcătușu, de loc din județul Vâlcea, care a petrecut mai mulți ani în închisori și a pătimit ca un martir. În toamna anului 1998, la 15 ani de la moartea sa, a fost găsit întreg și neputred în mormânt, ca semn că Dumnezeu a primit jertfa lui și l-a numărat în ceata celor drepți"[5].

4 *Viața Părintelui Ilie Lăcătușu*, în *Acatistul Părintelui Ilie Lăcătușu*, București, Areopag, 2012, p. 5.

5 Arhim. Ioanichie Bălan, „Mărturisitori ai dreptei credințe din România care au pătimit în închisori pentru

Părintele Calciu-Dumitreasa s-a referit la sfinţenia sa prin următoarele cuvinte: „Toate semnele pledează pentru sfinţenia părintelui Ilie, venerarea populară şi pietatea pe care moaştele lui le trezesc în popor lucrează continuarea predicării sfinte pe care el a făcut-o, şi în viaţă fiind; ele lucrează sporind credinţa oamenilor şi slăvind, prin ea, pe Dumnezeu cu o putere înmiită faţă de cum s-a petrecut pe când sfântul trăia. Sunt atâţia preoţi buni care, în viaţa lor, au lucrat sfinţenia în enoriaşii lor, mulţi dintre ei suferind sau murind în închisori. Cine îşi aminteşte de ei? Doar familiile şi prietenii rămaşi în viaţă. În părintele Ilie Lăcătuşu Dumnezeu a pus ceva mai mult: neputrezirea, mireasma sfântă şi, mai ales, puterea predicării Cuvântului şi după moarte prin minunea pe care a făcut-o cu trupul lui”[6].

Părintele Justin Pârvu mărturisea: „Părintele Ilie Lăcătuşu trebuie cinstit ca un sfânt, pentru că este un argument puternic împotriva materialismului şi a rătăcirii idolatre. I se pot înălţa rugăciuni oricând, pentru că sfinţii sunt adevăratele mărturii ale vieţii noastre ortodoxe, chiar în vremurile în care trăim”[7]. Prima icoană a Sfântului Preot Mărturisitor Ilie Lăcătuşu a fost pictată pe peretele exterior al bisericii Mănăstirii Petru Vodă, unde stareţ era fostul său coleg de detenţie, arhimandritul Justin Pârvu. În prezent, moaştele părintelui Ilie Lăcătuşu se află în cripta de la cimitirul „Adormirea Maicii Domnului” din cartierul bucureştean Giuleşti, unde a fost înhumat. Trupul său neputrezit a fost pus într-un sicriu nou, din sticlă, pentru a putea fi văzut de oricine.

Am avut bucuria să particip, în ziua de 4 februarie 2025, la proclamarea celor 16 sfinţi canonizaţi în anul 2024, la Catedrala Patriarhală din Bucureşti. Printre cei 16 sfinţi părinţi duhovnici şi mărturisitori ortodocşi români din secolul al XIX-lea s-a numărat şi preotul vâlcean Ilie Lăcătuşu, care se prăznuieşte la data de 22 iulie. Evenimentul istoric a avut loc la finalul Sfintei Liturghii oficiate de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel cu ocazia aniversării Centenarului Patriarhiei Române. La slujbă au participat şi membrii Adunării Naţionale Bisericeşti, iar pe Dealul Mitropoliei s-au prezentat sute de credincioşi.

Părintele Ilie Lăcătuşu a iubit mult oamenii şi pentru mântuirea lor a ales calea Crucii, rămânând în amintirea celor care l-au cunoscut drept un model de viaţă trăită în slujba Domnului. Mulţi credincioşi, preoţi, călugări, chiar şi arhierei, atât din ţară, cât şi din străinătate, vin să se roage, să-i ceară ajutorul şi să se închine la sfintele sale moaşte.

---

dragostea lui Hristos (între anii 1948-1964)”, în *Sfintele moaște din România*, Roman, Edit. Episcopiei Romanului, 1999, pp. 172-173.

6 Gheorghe Calciu-Dumitreasa, *Viața, minunile și acatistul Părintelui Sfântul Ilie Lăcătușu*, București, Editura Areopag, 2011, p. 19.

7 „Cuvântul Părintelui Justin Pârvu”, în Ziarul Azi din 23-24 iulie 1999.